

Проектно-конструкторська модель уроку літератури з використанням інформаційних технологій

11 клас

Людмила Назаренко,

вчитель української мови і літератури

Миколаїв

Я — син зорі його, що з Кобзаря росте.

Ми знову є. Ми — пізні. Найпізніші.

*Що нарости з худеньких матерів
в саду порубанім.*

М. Вінграновський

Тема уроку. М. Вінграновський — чарівник слова

Мета літературної освіти: ознайомити старшо-класників з життєвим і творчим шляхом митця, його світоглядними переконаннями; відкрити для учнів поетичний світ М. Вінграновського, жанрові особливості поетичних творів; виявити музичність, звукову виразність поезії "Бабусин дощ", майстерність у відтворенні природного явища; розвивати навички читання ліричних творів; виховувати розуміння естетики слова, єдності поетичного доробку з життєвим шляхом автора.

Цілі: знати найосновніші відомості про творчу спадщину митця; вміти схарактеризувати ідейно-стильові особливості його поезій.

Завдання: визначити й пояснювати засоби поетичної мови, фольклорної поетики, визначити віршовий розмір; виділяти і коментувати національні і вселюдські мотиви, відшукувати образну деталь, пояснювати її роль; пояснювати художні засоби; висловлювати власні судження з приводу художніх особливостей поезії митця.

Змістові лінії літературної освіти:

Л — вільне володіння матеріалом та навичками різних видів аналізу;

А — реалізація своїх читацьких потенцій;

К — здатність використовувати можливі міжпредметні зв'язки;

М — відповіді на запитання;

Д — набуття досвіду планування й організації своєї читацької діяльності.

Компетенції учня-читача: домінують — читацька, креативна, комунікативно-мовленнєва; *фонові* — інформаційна, фасилітативна, візуалізаційна.

Очікувані (плановані) результати: презентація виконаних творчих завдань; визначення життєвої позиції автора, інтерпретування поетичного твору.

Тип і різновид уроку — ЛРК (урок-спілкування)

Теоретико-літературні поняття: синтаксичні фігури, тропи (повторення).

Міжпредметні зв'язки: музичне мистецтво (запис звуків дощу), хімія, фізика.

Наочні засоби навчання: база даних; портрет письменника у статичній; Миргород Ігор. "Сліпий дощ над Неліпівкою".

Варіативне домашнє завдання: за допомогою ІТ створити стенд, присвячений М.Вінграновському, + знати основні відомості про митця + підготуватись до написання контрольної роботи.

I. Модель уроку-заняття з літератури

КОМПОЗИЦІЯ ТА СЮЖЕТНО-ЗМІСТОВІ ЛІНІЇ
ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ

Зачин уроку

1. Вступне слово-звернення вчителя до учнів-читачів

— Прочитайте поетичні рядки, спробуйте здогадатись, про кого з письменників рідного краю йде мова?

— Чому автор пише, що виростили вони в саду порубанім?

Поети-шістдесятники стрімко й потужно ввірвались у духовний і культурний простір України. Своєю творчістю вони відновлювали традицію шляхетної лірики, що була брутально перервана в нашому письменстві в роки сталінського терору, — поезії, що вирізняється сміливою і глибокою думкою, вишуканістю образу, жанровим розмаїттям. Ліричний герой шістдесятників, позбавлений плакатності та невизначеного "ми", промовляв до читача відверто і щиро, від власного імені. Таким же постає перед нами автор поетичних рядків Микола Вінграновський — син народної зорі.

Основна частина

II. Орієнтаційно-прогностична лінія літературної освіти

1. Повідомлення теми уроку вчителем, визначення особистісно-важливих цілей діяльності

— На сьогоднішньому уроці ми здійснимо мандрівку до рідних місць поета, зазирнемо у світ, де минуло його дитинство і юність, ознайомимось з одним із його творів, що має ліричну назву "Бабусин дощ", спробуємо самостійно створити поетичний і прозовий твори. Розплутайте фразу і запишіть у зошити тему уроку.

Вчїанргїрванниоквссльоквіай

(Букви подано на моніторах комп'ютерів.)

2. Умотивування наступної діяльності вчителем або/і школярами

— Вельми неабияким явищем у нашій літературі є поезія Миколи Вінграновського. Говорю: поезія, хоча останніми роками він більше писав прозу. Проте і проза його напрочуд поетична. Він у всьому поет. А щоб дізнатися про митця, радив колись мудрий Гете, треба піти в його країну...

Кульмінаційні моменти розв'язання літературно-мистецьких завдань

III. Проективно-операційна лінія літературної освіти

Та я сказав: що хочеш, Часе,

Усе віддам тобі по край —

І юність, й молодості чашу,

Життя сьогоднішнє й вчорашнє,

*Лиш Слова мого не чіпай!
Не зачіпай його, малого,
Не бий його і не пали,
Бо перед ним іще дорога,
Бо перед ним багато й много,
І ми із ним ще не жили!*

Слово вчителя. Як Микола Вінграновський любив українське слово! Як пестив його, як тішився ним, немов рідним дитинчам, як жадібно його осягав і виманював із глибин народної пам'яті! Неповторна індивідуальність письменника невловима і поточна, як ртуть. Одна з підстав душевної структури митця — його глибока, органічна народність і національність. Його поезія — це стихія, в ній повністю відсутня якась навмисна спрямованість, передбаченість. Постійне переливання настроїв, станів, натхненна гра уяви. Ніколи не вгадати, про що він говоритиме через мить, який настрої хвилює його окутає і хвилює прийде, щоб поступитися місцем іншому... Все, що коли-небудь досягав його душевний зір і що чутно або нечутно торкалося колись його душі, — все це живе в нім постійно, глибоко жевріє, здатне в будь-який момент спалахнути жариною вугілля; живе, готове щохвилини спрямуватися водоспадом, впасти росинкою або ударити громом — з мікроскопічного і найнесподіванішого приводу.

Але в цій невіддільній стихії поезії з'являється трепетне ядро, осердя, навколо якого розгортається весь вміст душевного життя і до якого все так чи інакше знову і знову повертається, все нестримно тяжіє. Це — народ, нація. Україна. Україна у всій складності її історичної долі — це для нього не тема, не мотив, не образ, до якого звертаються рідше або частіше, віддаючи данину традиції або власному сентименту. Це щось більше, це те, чим живе його душа.

1. Ціннісно зорієнтоване осмислення образу автора та його творчості

— Читання й обговорення літературно-критичних матеріалів

(Групова робота з базою даних, підготовленою вчителем)

— Що ж це за така країна поета? Це не просто географічне або політико-адміністративне поняття. Це і земля, де він народився і зростав, де вбирав у себе безліч вражень дитинства, які формували основу його духу. Це і епоха, що дала настроєність і масштаб цьому духу. Це і люди, в яких і через яких стала йому дорогою епоха... Це народ. Це великі книги і великі імена, до яких тягнувся майбутній письменник...

— Представлення результатів читацької діяльності учнів-читачів

Земля Вінграновського — місто Первомайськ на Миколаївщині, південь України, де зустрілися дві нескінченності — небо і степ. Степова річка Кодима, маленька подруга Буга і Дніпра, в якій — відчуття близькості могутнього пониззя дніпровського і козацького Чорномор'я.

Одноманітний і непоказний для необізнаного, а насправді щедрий і ласкавий, зворушливий цвіт полину і чебрецю, фантастичних гарбузів і сліпучих помідорів на городах, міріад коників-скрипалів у траві й солістів-жайворонків у небі, пекучого сонця й нечастих теплих дощів, скупих суховіїв, золотих хлібів і, що вабить завжди, — підземних скарбів... У стародавні часи тут переходили і витісняли один одного десятки воєвничих народів, залишивши тьмяні спогади в історії, — поки заселив цю землю наш народ, окропивши її своїм потом і кров'ю ...

Час... Рік народження Миколи Вінграновського — 1936-й. Той, який дав українській літературі Івана Драча, Володимира Підпалого, Віталія Коротича; роком раніше народилися Василь Симоненко і Борис Олійник. Майже всі ті, кого пізніше назвали поколінням шістдесятників, хто разом з трохи старшими Григором Тютюнником, Ліною Костенко, Дмитром Павличком, Віктором Близнецем і трохи молодшими Валерієм Шевчуком, Володимиром Дроздом та іншими ознаменували нову хвилю в українській літературі, визначали обличчя молодого тоді літературного покоління.

Їх називали "дітьми війни". Дійсно, на їх дитячу долю випали важкі випробування воєнного лихоліття і післявоєнного відновлення. І ці враження потім стали основою багатьох їхніх здобутків. Але разом з тим історичні події, картини зрушення світу, запали в дитячу свідомість, сприяли формуванню такого душевного ладу, в якому визрівали розмах уяви, масштабність мислення, дух тривожної причетності до історії, відчуття відповідальності за долю свого народу.

Не сліпий випадок, а велика потреба нашого народу в духовному відродженні, в нових творчих силах стояла за долею кожного з цих "дітей війни" і вела їх життєвими дорогами...

Магічний вплив кіно

Так і Миколу Вінграновського привела вона з Богдільської школи м. Первомайська на Миколаївщині в Київський театральний інститут ім. Карпенка-Карого, "вивела" на Олександра Петровича Довженка, безпомилкове око якого відразу ж виокремило обдарованого хлопця, а щаслива рука "коронувала" на долю артиста, кінорежисера і поета, на болісну і щасливу причетність до вічного творення духовності свого народу...

Під магічним впливом режисерської майстерності свого вчителя Олександра Довженка Вінграновський вибирає кінорежисуру і ставить такі фільми: "Ескадра повертає на Захід", "Дума про Британку", "Климко", "Тихі береги", "Довженко. Щоденник 1941 — 1945 рр.", "Галич — столиця князя Данила Галицького", "Чигирин — столиця гетьмана Івана Мазепи".

Творчість... Уперше вірші М. Вінграновського побачили світ 1957 р. Але справжній розголос принесла його велика добірка віршів у "Літературній газеті" 1961 р. "З книги першої, ще не виданої". Наступного року та книга, названа "Атомні предлюди", вийшла у світ і стала каталізатором шуму навколо нової поетичної генерації. Космізм шістдесятників, прикрашений НТР, витворив громадянина самостійного, здатного діяти на власний розсуд. Критика звинувачувала Вінграновського у нагнітанні трагічних образів-символів. На поета сипалися звинувачення в абстракціонізмі та сюрреалізмі, вкладені в уста людей, які поняття не мали про смисл уживаних термінів. Читачі у більшості радо визнали право поета на власну неповторність, значимість кожного "я", спробу осмислити індивідуальне буття, зрештою, пошук естетичних аргументів на користь життя.

Трохи утамував пристрасті виступ Максима Таде-йовича Рильського, який одну зі своїх "вечірніх промов", що тоді регулярно друкувалися в газеті "Вечірній Київ", цілком присвятив поетичному дебюту М. Вінграновського, І. Драча, Ст. Коротича. Висловивши ряд зауважень, він одночасно підкреслив безумовну обдарованість і перспективність молодих авторів, їх право на власні пошуки, при цьому особливо відзначив національну емоційну стихію і довженківський початок у Миколи Вінграновського.

Перша поетична збірка

Вагомим актом поетичного самоствердження Миколи Вінграновського стала його перша поетична збірка "Атомні прелюдії", що вийшла в 1962 році. Книга уразила і окришила своєю незвичністю — масштабною поетичної думки і силою уяви; діапазоном голосу, вмещала в собі і патетику, і благородний сарказм, і щемливу ніжність; високим моральним тонутом і самостійністю цивільної позиції, тією гідністю і суверенністю, якими мовилося про біль народу, проблеми доби, суперечності історії. Космос, людство, земля, народ, доба, Україна — ось який масштаб узяла поетична промова Вінграновського, ось в яких вимірах жив його ліричний герой.

Друга збірка

Наступна поетична збірка поета вийшла через п'ять років. Називалася вона "Сто віршів", але насправді в ній їх було ... дев'яносто дев'ять. Це відбулося унаслідок різних цензурних втручань, "перетрясань", і така невідповідність мала символічний вигляд, тому вказувала на ті труднощі, які поетові доводилося долати на шляху до читача.

Колись Довженко говорив про природжений такт і невинність, розсудливість, гідність і душевну мудрість своїх батька і діда — українських селян, про їх внутрішню культуру і аристократизм, про дивовижну артистичність. Щось із цих якостей "дніпровського племені" відчувається в основі поезії Вінграновського (плюс "містерія" українського степу, півдня), і це де-якою мірою ріднить її із довженківським духом.

*Не руш мене. Я сам самую.
Собі у руки сам дивлюсь.
А душу більше не лікую.
Хай погиба. Я не боюсь.
Переживу. Перечорнію.
Перекигичу. Пропаду.
Зате — нічого. Все. Німію.
Байдужість в голови кладу.*

Часи застою... Суспільна атмосфера стала украй несприятливою для вільної творчості, для реалізації таланту в будь-якій сфері мистецтва і культури. Потрібний був великий душевний опір, щоб вистояти, залишитися собою, говорити з читачем нефальшивим голосом. Микола Вінграновський зміг це зробити, хоча, звичайно, він сам мінявся: нові обставини, новий життєвий досвід, природний внутрішній розвиток, — а відповідно мінявся і характер його поезії. На місце імпульсивності починає приходити розсудливість, патетичні і героїчні інтонації обростали журливістю, гіркою, тихою радістю.

Виразним свідченням подальшого творчого розвитку Вінграновського стала збірка "На срібному березі" (1978). А 1984 вийшла просто дивовижна невелика книжечка — "Губами теплими і оком золотим". У ній органічно переплелися і картини природи, і спогади дитинства, й інтимна лірика, і наочна реальність світу, і химерія, і казка, і добра затія, і гумор, і стримувана туга...

Потім були ще поетичні збірки, була велика книга "Вибране" (1986) ... Остання ж збірка — "Цю жінку я люблю" (1990) — містить, окрім інтимної лірики, ще й вірші з 1960—70-х років, що раніше не публікувалися, і нові поезії.

Ще давно, майже одночасно з поезією, Вінграновський почав писати і прозу. Створив декілька повістей і багато оповідань. Працював над історичним романом про Северина Наливайка.

Але з його прозових творів кращі — це ті, де відтворений світ дитинства або сфера співіснування людини й живої природи (а власне, вся природа у Вінграновського є надзвичайно жива. Вічна для літератури тема дружби дитини із звіром або птахом має у Вінграновського свою особливість: у дітях ніби відновлюється єдність живого світу, відчуття якого втрачене дорослими. Врешті-решт, його "дитячі" твори — ніякі не дитячі (принаймні не спеціально дитячі): вони для всіх і про всіх.

Перевірка сприйняття матеріалу

— Розкажіть, що запам'ятали з наданих матеріалів.

— Крім того, збірки "Мак", "Літній ранок", "Ластівка біля вікна" Миколи Вінграновського удостоєні Національної премії України імені Тараса Шевченка.

Підготовка до сприйняття художнього твору

— Природа в ліриці митця відіграє особливу роль. Пантеїстичне світовідчуття автора втілюється в одухотворенні всього живого — дерев, квітів, води, у тісному взаємозв'язку з яким він проживає кожен мить: "Ти, сивий лісе в сутніні прозорій, / І ви, гаї в зелених льолях літ, / Нічого так не треба, як в підзор'ї / Мені ваш голос чуть і стежить ваш політ" ("Ти, сивий лісе в сутніні прозорій").

Вінграновський жив і творив, не озираючись на упереджених критиків і заздрісних недоброзичливців, плекаючи лише, як писала Ліна Костенко, "цензора в собі". Він беззастережно віддавав на суд читачів свої почуття й самого себе, свій усесвіт, у якому злиті в неподільне ціле суспільне й особисте.

Пояснення незрозумілих слів

— Перш ніж перейти до розгляду поетичного твору, давайте з'ясуємо лексичне значення незрозумілих слів.

На клямці — зачинений за допомогою накидного засува.

Чамрота — аромат.

Цяпота — мокрота.

Завдання до читання поезії "Бабусин дощ"

— Прослухайте поезію і скажіть, які відчуття, настрої, враження викликають поетичні рядки?

Мелодекламація

(Читання поезії напам'ять завчасно підготовленим учнем під музичний супровід.)

Обмін враженнями від первинного прочитання тексту

— Що уявляли під час читання?

— До якого жанру лірики належить поезія? (... до пейзажного)

— Пригадайте, як раніше закликали дощ?

— Чи сподобався вам вірш? Чим саме?

Повторне читання поезії учнями

Вивчення, аналіз, інтерпретування поетичного твору (поетичний твір подано на екрані монітора, а також роздруковано на папері)

— Які образи в поезії характерні для світогляду автора? Що вони означають?

— Підкресліть слова, які вказують на притаманну дощу значну кількість вологи? Прочитайте. ("Мокро дихає", "мокрою губою", "бульби").

— За допомогою зміни шрифту виокремте художні засоби, які допомагають вашій уяві. ("Темним садом")

— епітет, вказує на щільність дощу; "посріблене гніздо"
— надає естетичної насолоди, "хапає дрижаки" — метафора, вказує на відчуття ліричного героя, "дощ вибився із сил", "стоїть і передихує, й чекає" — уособлення допомагають уявити вік персонажа).

— Кого нагадає образ дощу?

— Розкажіть про його характер. Слова підтвердіть текстом. (Лягідний: "в бороді дрімають їжачки", нерішучий: "з ноги на ногу ось переступив").

— Яка деталь вказує на ставлення автора до ліричного образу?

— Що свідчить про його несподіваність?

— Природа у Вінграновського зазвичай дивиться, думає, слухає, коригує чуття ліричного персонажа. Яка саме візуальна картинка, які слова допомагають уявити, що саме йде дощ? ("З ноги на ногу переступає").

— Визначте і за допомогою кольору продемонструйте, які звуки допомагають відчуті падіння крапель? (Алітерація звуків [ж], [ц], [с], [к] вказує на те, що йде дощ, і краплі, спускаючись додолу, відбивають певний ритм, на ніжність й одночасно холод небесної вологи вказує чоловіча рима, що чергується з жіночою, асонанс звуків [а], [я] підтверджує нашу думку).

— Визначте римування.

Фізхвилинка

(Показ за допомогою рухів поодиноких крапель, "бабиного дощу", зливи, грому.)

— Кожний з вас хоча б раз у житті потрапляв під зливу, пригадайте, як дихається в цей час і чому.

— Поясніть, виходячи з тексту поетичного твору, а також знань з хімії, наявність нюхових властивостей. Як це відбувається? (Пахощі м'яти).

— Чому образ дощу має подвійні складники: день / ніч, крило / весло?

— За допомогою якого символу ми маємо уявлення про грім?

— Пригадайте з фізики, як відбувається це явище, чим супроводжується.

— Прослідкуйте, завдяки яким повторам досягається співмірність строф. Позначте маркером. (Анафора [і] привертає увагу читачів).

— Підкресліть наголошені склади, визначте розмір, який надає чіткості віршовій формі. (Вірш написано п'ятистопним ямбом з допоміжною стопою — пірихієм).

— Яку життєву позицію утверджує автор цією поезією?

— Визначте тему та ідею поезії "Бабунин дощ".

Розгляд ілюстративного матеріалу до твору на фоні звуків дощу

Миргород Ігор. Сліпий дощ над Неліпівкою

— Чи вдалось художнику передати настрої сліпого дощу?

— Які фарби використав автор і з якою метою?

— Чи можна дану репродукцію вважати співзвучною з поетичним твором "Бабунин дощ"?

Словесне малювання

— Яку ілюстрацію до твору малює ваша фантазія?

— Назвіть асоціативний ряд.

— Який цілісний образ, зітканий з пахощів, звуків, асоціативного ряду виникає? (Образ рідної землі).

— Яким він є для Вінграновського?

— Які ще оригінальні знахідки ви помітили? (Стежка — символ руху, батьківського дому).

— До якого виду усної народної творчості подібна поезія? Вкажіть на засоби фольклорної поетики.

Узагальнення та систематизація читацьких вражень, літературо- (філологіко) знавчих компетенцій, навиків старшокласників

— У творах Вінграновський якоюсь то веселою, то сумною поетичною фарбою об'єднує світ людей і світ природи, життя всього живого і "неживого". Причому в зображенні "персонажів" фауни він показав себе не тільки художником, але і — несподівано — спостережливим натуралістом (оригінально, оскільки спостережливість його межує з фантазією й у неї переходить). Йдучи від народної казки, він натхненно одухотворяє звірів, птахів, опади, що здається, ніби так вони могли "подумати" або "сказати".

Конкурс читців

Літературно-мистецька діяльність читачів: дослідно-пошукові завдання, творчі (усні й письмові) роботи, художнє читання (розказування) текстів (уривків) напам'ять

I група

Творча робота "Природа в поезії М. Вінграновського".

II група

Наочне представлення міні-твору "А я люблю дощ!" з розміщенням його на слайдах, які передавали б настрої міні-твору.

III група

Легенда або казка про дощ для молодших братиків і сестричок зі створенням листівки.

IV група

Створення власного поетичного твору "Краса природи" з розміщенням його на веб-сторінці.

V група

Підготувати репортаж про урок.

Представлення результатів читацької діяльності

I група

Природа в поезії М. Вінграновського

М.Вінграновський не просто описує природу рідного краю, а використовує такі метафори і образи, які по-справжньому вражають, дивують і надовго залишаються в пам'яті: "мокро дихає", "хапає дрижаки".

Після прочитання вірша "Бабунин дощ" я довго думав, що ж повинно бути в людині таке, щоб так описувати природу. По-перше, безумовно, людина повинна мати талант. До того ж талант особливий. Мені здається, що уміти бачити не менш важливий момент, ніж уміти виражати побачене. Тому спостережливість, сприйняття прекрасного і дивовижного навколо тебе — обов'язкові риси, які повинна мати творча людина. Необхідна також фантазія, щоб створити такі оригінальні, незвичайні образи, а ще володіння словом і поетична душа...

Я довго роздумував над питанням: що ж особливого у віршах М.Вінграновського? Чому вони так хвилюють нас? Чому вони такі живі й життєві? І нарешті

зрозумів! Для того, щоб описувати природу за допомогою поезії, необхідно не стільки бачити її і знати мову фауни і флори, треба ... любити! Саме любов до природи, любов до слова робить твори літератури вічними і наповнює їх почуттями! Коли мені відкрилася ця проста істина, поетичні твори Миколи Вінграновського заграли ще яскравішими барвами зображень і відчуттів.

"І стежка в яблуках вже стежкоюяблуката". Хіба ж то міг створити такий рядок чоловік, не будучи до останньої струнки своєї душі налаштований на альянс із природою? Звичайно, ні. Значить, саме любов до рідної природи дає натхнення поетам зображати її так яскраво, по-своєму, оригінально. Саме в особливому ставленні до навколишнього світу і полягає неповторність поетичного світу М.Вінграновського!

А ще я подумав, що любов до рідної землі не тільки допомагає поетам створювати вірші, художникам — малювати пейзажі, але й допомагає людям жити легко і натхненно, як писати поему свого життя... Природа додає нам натхнення і гармонії, заспокоює і веселить. Тому дивуйтеся чарівній вроді природи і черпайте звідти нові сили для наших життєвих звершень!

II група

III група

У ті далекі часи, коли Сонце і Луна разом милувалися своїм віддзеркаленням у Вічній Річці Життя, що протікала, оперізуючи всю планету, на землі жила Хранителька Щастя. Вона допомагала всім людям і всім живим істотам на світі: дарувала тепло, гарний урожай і здорових дітей. Її ніхто не бачив, але люди душою відчували, що вона є. Люди приносили їй подарунки, залишаючи їх біля річок і на галявинах в лісі, співали їй пісні біля багаття. А ще в тієї Хранительки була величезна біла вовчиця з довгою пухнастою шерстю. Вовчиця бігала серед людей, по їх селищах, збирала на свою шерсть шматочки заздрості, черепки образи і грудочки жадності. Вечорами біля каміну Хранителька вичісувала Вовчику срібним гребенем, збираючи все сміття людського болю в невеликі мішечки з чорного оксамиту. Ці мішечки вона розвішувала на

Малюнок учениці 11 кл. Ганни Ф

зірках, де образи і біль танули, перетворюючись на краплі радості, що зрошували землю.

Люди були злими. Вони не знали, що вовчиця забирає їхні болі та страждання, тому вбили її. Нині на моїй Батьківщині все частіше йдуть дощі печалі. Це Хранителька плаче за своєю Вовчицею. Але поки ще є і дощі радості — на зірках ще залишилися мішечки, що не розтанули, але вони швидко зникають. А на небі можна побачити сузір'я Вовчиці. Звідти її дух ретельно стежить за людьми, сподіваючись, що вони встигнуть зрозуміти свої помилки, і на планеті знову будуть іти лише дощі радості.

IV. Рефлексивно-корективна лінія контролю літературної освіти, читацького досвіду учнів

1. Обмін враженнями від почутого, прочитаного (за творчістю письменника)

(Проведення репортажу про урок)

2. Варіативні завдання домашньої читацької роботи

V. Заключне слово-епілог словесника

Наш сьогоднішній урок — згадка про поета, письменника, режисера, актора-земляка, який був гідним сином своєї Батьківщини, який не переставав турбуватись про свій народ, дарував йому свої думки і почуття. Як і Шевченка, читачі Вінграновського часто називали лише на ім'я, бо він був для них близькою людиною, бо гідний того, щоб його впізнавали, лише промовляючи ім'я.

Микола Вінграновський завжди входив у поезію з гордою поставою, сильним голосом і "стодумною думою" про народ, про епоху, про життя, про природу. Поезія Миколи Вінграновського — це геніальна простота, що не потребує маркерів ерудиції у поєднанні з місткими образами, буйною фантазією, незвичайними асоціаціями, глибинним відчуттям пракоренів і почуттям любові до світу. Багато що змінилося за останній час. Творчість його вже всіма визнана як одна з визначних пам'яток нашої літератури, одне з яскравих її досягнень. Але сам поет весь час виходить на нові і невідомі горизонти. Він весь час у дорозі, дорозі до свого читача.

Додаток

Бабунин дощ

Бабунин дощ, на клямці цяпота

І стежка в яблуках вже стежкоюяблуката.

З котари — іскри! З м'яти — чамрота!

Пускає бульби на порозі хати...

Іде хтось темним садом — заховайсь!

Іде й стає знадвору за стіною,

І мокро дихає над мокрою губою;

Як звуть його?

Чи взагалі він звався?

Хто він такий в залатанім кожусі,

В кожусі, а хапає дрижаки?..

Попискують пташата в його вусі,

І в бороді дримають їжаки.

Одне — совяче око, друге — вовче,

Рука — крило, друга рука — весло,

Упівобличчя — день, а півобличчя з ночі,

На голові посріблене сідло,

Де ж кінь його? У торбі кінь, я знаю.

Порожню торбу він би не носив...

Стоїть і передихує, й чекає,

Мабуть, насправді вибився із сил,

Бо хто ж то знає, скільки йому років

І скільки він живе тисячоліть?..

Прийшов під нашу хату ненароком,

Прийшов перечекати і стоїть:

Зайти чи ні до нас, до бульбохати?

З ноги на ногу ось переступив,

Щось наче хтві було мені сказати,

Та садом знов почалав у степи...